

Sygn. akt III KK 76/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

Protokolant Elżbieta Wawer

w sprawie **M. K.**,
w przedmiocie wyroku łącznego,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 9 czerwca 2021 r.,
kasacji, wniesionej na niekorzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Rejonowego w R.
z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt II K (...)/20,

**uchyla zaskarżony wyrok łączny i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 29 września 2020 r., sygn. II K (...)/20, wydanym wobec M. K., skazanego wyrokami Sądu Rejonowego w R.:

1. łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 10 października 2019 r., sygn. II K (...)/19, który objął wyroki w sprawach: II K (...)/18 i II K (...)/19 Sądu Rejonowego w R. - na karę łączną roku i 10 miesięcy ograniczenia wolności

- z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym;
2. z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt II K (...)/19, za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k. na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym,
- na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 85a k.k. w zw. z art. 86 § 1 i 3 k.k. wymierzone w punktach 1 i 2 kary ograniczenia wolności zostały połączone i wymierzono karę łączną roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym; na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczony został okres wykonanej kary ograniczenia wolności ze sprawy o sygn. akt II K (...)/19; orzeczono, że w pozostałym zakresie, niebędącym przedmiotem wydania wyroku łącznego, wyżej wymienione prawomocne wyroki wydane w sprawach opisanych w punktach 1 i 2 podlegają odrębnemu wykonaniu; orzeczono w przedmiocie kosztów postępowania.

Powyższy wyrok łączny nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 6 października 2020 r. (k. 15).

Kasację od tego wyroku na niekorzyść skazanego złożył Prokurator Generalny, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 410 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k., polegające na pominięciu przez Sąd wynikającej z materiału dowodowego i mającej istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia okoliczności w postaci wymiaru kary łącznej ograniczenia wolności, orzeczonej wobec M.K. wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 10 października 2019 r., sygn. akt II K (...)/19, a w konsekwencji błędnym przyjęciu, że wyrokiem tym orzeczono jedynie karę łączną 10 miesięcy ograniczenia wolności w sytuacji, gdy w istocie wymierzono nim karę łączną roku i 10 miesięcy ograniczenia wolności, w miejsce skazań jednostkowych na karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności (sygn. akt II K (...)/18) oraz karę roku ograniczenia wolności (sygn. akt II K (...)/19), w następstwie czego doszło do wadliwego, bo z rażącym naruszeniem art. 86 § 1 i 4

k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 24 czerwca 2020 r., określenia wymierzonej kary łącznej poniżej najwyższej z kar podlegających łączeniu.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja w zakresie stwierdzonego uchybienia i podniesionej konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku łącznego była oczywiście zasadna, co skutkowało jej rozpoznaniem w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Trafnie podkreślił skarżący, powołując się na treść stosownego judykatu (wyrok SN z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 261/18, LEX nr 2610722), że w części wstępnej wyroku łącznego (tzw. komparycja) powinny być opisane w prawidłowy sposób wszystkie skazania, które stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia (art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k.). Zatem w tej części wyroku powinny zostać wymienione: daty wydania wyroków objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego, sygnatury tych postępowań, daty przypisanych przestępstw, podstawy prawne skazania i wymierzone za nie kary jednostkowe, a także kary łączne, jeśli zostały orzeczone. To właśnie ta część wyroku łącznego określa przedmiot rozstrzygnięcia. Oznacza to, że co do skazań wymienionych w komparycji wyroku sąd meriti powinien wydać orzeczenie w części dyspozytywnej wyroku. Brak w komparycji wyroku łącznego określonego skazania oznacza, że nie było przedmiotem rozstrzygnięcia w tym wyroku.

Trafnie nadto skarżący wymienił całokształt uchybień, które przekonywały, że w/w część wyroku tych wymagań nie spełniła (błędne wskazanie, że M.K. w sprawie o sygn. akt II K (...)/19 wymierzona została kara łączna 10 miesięcy ograniczenia wolności, podczas gdy w rzeczywistości przedmiotowym wyrokiem orzeczono karę łączną roku i 10 miesięcy ograniczenia wolności; błędne wskazanie, że wyrokiem łącznym w sprawie II K (...)/19, objęte zostały wyroki w sprawach: II K (...)/13, II K (...)/18 i II K (...)/19, podczas gdy z treści tego wyroku łącznego wynika, że węzłem kary łącznej połączone zostały jedynie skazania w sprawach II K (...)/18 i II K (...)/19, natomiast wyrok w sprawie II K (...)/13 podlegał odrębnemu wykonaniu - k. 9; nieokreślenie czasu popełnienia czynu z art. 209 § 1a k.k.). Nierzetelność sporządzonej komparycji dowodziła, że zostały

pominięte okoliczności mające istotne znaczenie dla wydania wyroku łącznego, a najpoważniejszą z nich, bo skutkującą obrazą prawa materialnego było niedostatecznie wnikliwe przeanalizowanie wyroku łącznego w sprawie II K (...)/19.

W konsekwencji Sąd Rejonowy w R. wydał wadliwy wyrok łączny, na mocy którego orzeczona została wobec M.K. kara łączna poniżej dolnej granicy, wyznaczonej przez najwyższą z kar podlegających łączeniu, co stanowiło rażące naruszenie prawa, o którym mowa w art. 523 § 1 k.p.k. i skutkować musiało wydaniem orzeczenia kasatoryjnego w stosunku do zaskarżonego wyroku łącznego.

Zauważyć nadto należy, że orzekając w przedmiocie wyroku łącznego Sąd Rejonowy w R. nie wskazał, który stan prawny przyjął za jego podstawę mimo, że zachodziła konieczność ustalenia kwestii intertemporalnych. Orzekając w dniu 29 września 2020 r. w odniesieniu do skazań prawomocnymi wyrokami wydanymi po 1 lipca 2015 r., a przed 24 czerwca 2020 r., Sąd Rejonowy w R. w sentencji wyroku nie przywołał dyspozycji art. 86 § 4 k.k., pomimo, że jako jedną z kar podlegających łączeniu uwzględnił orzeczoną już karę łączną (sprawa o sygn. akt II K (...)/19). Z uwagi na brak pisemnego uzasadnienia niemożliwe jest ustalenie, w oparciu o brzmienie których przepisów został wydany zaskarżony wyrok łączny. Ma to w niniejszej sprawie o tyle istotne znaczenie, że przepis art. 86 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 24 czerwca 2020 r., przewidywał karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. Zaskarżony wyrok łączny wydany został w czasie obowiązywania znowelizowanego już art. 86 § 1 k.k., w którym dolna granica kary łącznej została podwyższona z pułapu „od najwyższej z kar” do „powyżej najwyższej z kar”. Przedmiotowa nowelizacja wprowadzona została na podstawie art. 38 pkt 4a ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r. poz. 1086). Art. 81 ust. 1 tejże ustawy jako unormowanie szczególne wobec treści art. 4 § 1 k.k. stanowi, że przepisy rozdziału IX ustawy zmienianej w art. 38 (czyli regulacji dotyczących zbiegu przestępstw oraz łączenia kar i środków karnych), w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie

niniejszej ustawy. Wskazuje to zatem, że w niniejszej sprawie, mimo materialnoprawnego charakteru norm określających orzekanie w przedmiocie kary łącznej, zasada wyrażona w treści art. 4 § 1 k.k. była wyłączona (zob. np. postanowienie SN z dnia z dnia 29 września 2020 r., V KK 209/20, LEX nr 3081302), a zastosowanie powinien znaleźć stan prawny obowiązujący do 24 czerwca 2020 r. Odrębną kwestią jest samo stosowanie art. 86 § 4 k.k., który przepisem art. 38 pkt 4b powołanej powyżej ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. został uchylony w konsekwencji uznania przez Trybunał Konstytucyjny (wyrok z dnia 18 kwietnia 2019 r., sygn. akt K 14/17, Dz.U. poz. 858), jego niezgodności z Konstytucją RP. O ile rację ma skarżący co do zasady, który stan prawny powinien w niniejszej sprawie stanowić podstawę wydania wyroku łącznego, o tyle wysoce polemiczne jest zapatrywanie, że za tę podstawę przyjąć należało także uchylony art. 86 § 4 k.k. Takiemu stanowisku sprzeciwia się choćby treść art. 540 § 2 k.p.k., który nakazuje wznowić postępowanie zakończone prawomocnym wyrokiem na korzyść strony, jeśli Trybunał Konstytucyjny stwierdził niekonstytucyjność przepisu prawa, na podstawie którego wydano orzeczenie. Jeśli zatem ustawodawca nakazuje uwzględnić fakt niekonstytucyjności uregulowania, które było podstawą rozstrzygnięcia po prawomocnym zakończeniu postępowania, to tym bardziej nie można tej okoliczności zignorować, jeśli zaistniała ona przed orzekaniem.

Reasumując, wobec stwierdzonych uchybień skutkujących wydaniem orzeczenia kasatoryjnego, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy w R. dokona ponownej wnikliwej i kompleksowej analizy prawomocnych skazań dotyczących M. K., poczyni ustalenia w zakresie zagadnień intertemporalnych, bacząc by wydane orzeczenie zawierało wszystkie obligatoryjne elementy oraz czyniło zadość stosownym przepisom prawa karnego materialnego.